

Om extern utredning

En fråga som diskuterats är det eventuella behovet av en extern utredning av det som skett. Med utgångspunkt från att inslagen fortfarande finns att tillgå digitalt är det möjligt för den som vill granska dem och göra en egen bedömning, ingenting hindrar det. Däremot finns det en problematik att släppa in en extern part för att granska alla relevanta omständigheter runt publiceringarna eller för att granska allt som rör det interna säkerhets- eller säkerhetsskyddsarbetet i anslutning till ärendet. Här är det viktigt att skilja på vilken typ av granskning eller utredning det handlar om.

En helt extern utredning. Vissa debattörer har efterlyst en helt extern utredning med "alla korten på bordet". Det är otänkbart av en rad skäl. Det finns en uppenbar risk att en extern utredare skulle behöva tala med arbetsledare, reporter, producenter och programledare och ställa frågor om både källor och källskyddat material för att kunna göra en meningsfull bedömning. En extern utredare skulle då snabbt närma sig frågor som rör den redaktionella integriteten och sannolikt även visst material som omfattas av grundlagsfäst skydd.

En extern utredning som initieras av Sveriges Radio. Det händer att exempelvis externa advokater konsulteras av mediehus för rådgivning och får tillgång till redaktionella resonemang. En sådan konsultation kan röra kontroll av ett manus innan publicering för att bedöma risker vid namngivning eller för att bedöma risker för att ett material kan närma sig utgivningsbrottet förtal. Det är emellertid något annat än att kalla in externa jurister för att utreda det redaktionella förfarandet vid en rad känsliga publiceringar, för att utreda de säkerhets- och säkerhetsskyddsmässiga avvägningarna, för att utreda de samtal som ägt rum i förtroende mellan chef och medarbetare och som skyddas av sekretess. Externa granskare, exempelvis utomstående journalister, har ibland kallats in av andra mediehus när fel eller omfattande brister blottlagts i någon rapportering. Det bör noteras att några faktafel kring Ekots granskning inte har påvisats varken i den externa rapporteringen som nu har ägt rum eller i den interna analys som genomförts.

Ramverk för granskning. Går det då inte att upprätta ett ramverk runt en extern granskning, beställd av företaget, som skulle möjliggöra en sådan utan att riskera att hamna i konflikt med grundlagen? Förmodligen. Men ett dylikt ramverk blir av nödvändighet så omfattande att utredningen redan innan start skulle bli begränsad för att säkerställa ett värn av källskydd och omständigheter omgärdade av tystnadsplikt. Personer som vänder sig till Sveriges Radio måste kunna känna sig säkra på att källskyddet är intakt även om publicistiken blir ifrågasatt. En djupgående granskning av externa personer skulle inte vara möjlig att genomföra på ett meningsfullt sätt.

Stockholm 29 juni 2021